

cele zveščiče misli, ali za najbolj zagrizene nazadnjake, če jim je boj za obstoj izpulil vse iluzije. Sin skromnega uradnika nima sredstev, da bi se družil s prvo vrsto tovarišev, zato se vozi namesto v Opatijo s Flammarionom po solčnih sestavih, skratka, oboroži se z znanjem cele dobe skoro igraje, saj ga je bil nekoč učitelj krstil za čudovito dete. Voditelj druge dijaške skupine, žejen in željen svobode, pričakuje obistinitve svojih idealov od materialistične filozofije. Za te ideje navduši bodočo učiteljico Višnjo, ki se vpiše njemu na ljubo še na univerzo, hoteč sama izvojevati svojega moža. Ker se je naš nazvijunak gibal zgolj v knjižnih fikcijah, so Čedomiru, človeku trenutka, ubile vso samostalnost: slabič z razcepljeno voljo, povestni osliček med senenima otepoma. Kot domači odgojitelj pri vseučiliškem prof. Matoviću, strastnem narodnjaku, ki bi nabil na oltar folkloristične opanke, ako bi mu bilo menjati vero, uvažuje prvič obstoječe razmere, zapustivši prenapeto revolucionarstvo, česar mu zaljubljena Višnja ne odpusti, ekstremna kakor vse ženske. Povrhu ga še omreži profesorjeva hči, šepava razvajenka, in ker ga zalotijo, mora hočeš nočeš z njo pred oltar. Tast-minister ju pošlje v Pariz, kjer živi mladi doktrinarec le vedi in se prepira z žensko zbog fižola. Pred končanimi študijami je poklican na Matovičev pogreb, ne da bi mogel zopet nazaj v novi Babilon. Kot suplent se krha nadebudni učenjak ob sitnostih predstojnikov in tašče, zapusti neznošno svojo hromelo, želeč se zvezati z Višnjo, ki ga še vedno ceni, a iz družabnih ozirrov odbije. Filozofskega zametka ne more dovršiti, njegov dogmatizem in pozitivizem se začne rušiti, ko čita dela o metafiziki v višji matematiki: z osnutki zakuri peč in brodolomnik utone v lastni krvi.

Ljudi, hlepečih po modri cvetki romantike, pričujoči realistični roman ne bo spravil v zanos, dasi vsebuje dosti prikupnih prizorov. Romancier bolj neguje miselno plat in je podal polno potankih opazovanj, predvsem iz belgrajskega žitja in bitja, vse brez floskul in in fioritur, toda v prijetni lahkoti in semtertja zgoščeno kakor rečenice in krilatice. Nad bitnostjo Uskokovičevega psevdoheroja so pa menda že poklicanejši zlomili paličico.

Ant. Debeljak.

Naše revije

Novi akordi. Uredil dr. Gojmir Krek, založil L. Schwentner v Ljubljani. XII. letnik. Cena 10 K.

Kakor prejšnji, tako obsega tudi letošnji letnik 6 zvezkov skladb slovenskih komponistov in tri zvezke književno-glasbene priloge. Če primerjamo XII. letnik s prejšnjimi, vidimo, da se je zbornik prav izdatno skrčil. Prvi letnik obsega 104 strani, XI. le 72 str., a XII. samo še 50 str. Književna priloga pa raste. Prva priloga v IX. letniku obsega samo 48 str., a priloga zadnjega že 60 strani. Meni se vidi, da stremi Krek za tem, da napravi prilogo za bistveni del, zbornik pa le za nekako vabo Novih akordov, da hoče iz prvotnega zbornika napraviti „Glasbeni časopis Novi akordi z glasbeno prilogo!“ Upam, da ni več tako daleč čas, ko se naše koncertno življenje poživi, ko bo občinstvo razsodnejše in bo sledilo komponistom in ne bo potreba skladateljem lesti k občinstvu. Tedaj ne bodo naši Adamiči, Lajovci, Krekí in drugi rabili zbornika „Novih akordov“, tedaj bodo rabili kritike svojih del in umetnikov, ki bodo njih dela izvajali. Minilo je komaj par let, ko

sem se boril v odboru „Glasbene matice“ zoper internacionalne sporede koncertov, nakopal sem si sicer nasprotnikov in moral iz odbora, ali moja misel je obveljala. Še v zadnji številki „Novih akordov“ sem bičal pruski značaj šolskih prireditev „Glasbene matice“, ali v letošnjih sporedih že najdem slovenske klavirske skladbe, katerim se je odrekala do danes sploh vsako vrednost. In končno ne skladbe, temveč kritika književne priloge „Novih akordov“ je pripomogla naši moderni skladbi do zmage. V tem tedaj, da se je zbornik skrčil, ne vidim nesreče, da pa se širi književna priloga, vidim napredek. — Tudi v zadnjem letniku je ostalo Kreku staro geslo, da je tam napredek, kjer si ohrani stare, pa pridobi nove prijatelje. Ravnatelj Gerbič je še vedno zvest „Novim akordom“; objavil je poskočno „Mazurko“ za klavir in baritonski spev „Kam?“, ki ga je pel pri zadnjem koncertu „Glasbene matice“ operni pevec Levar in pridobil pesmi ugled, da ga je lahko vesel tudi sivolasi skladatelj. Zvest bojovnik v preteklem letu je ostal tudi naš Adamič. Če se ne motim, Adamič ne bo več dolgo rabil zbornika. Krila mu rastejo — zbori moški in ženski so mu preozki, ali mu pa postanejo tako komplicirani, da se nihče ne upa na izvajanje. V mislih sta mi večglasna mešana zbor „Pusto je“ (posvečen „Glasbeni matici“) in pa „Ecce dolor“. Oba zbor zahtevata pevcev, kakršnih nimamo, ali pa ogromno časa in nad vse mere potrpežljivega dirigenta. Vedno bolj in bolj zapušča tla à capella skladbe in se približuje instrumentalni glasbi večjega obsega. V XII. letniku objavlja pet stvari, posrečen duet s spremljevanjem klavirja „Poj petelin, zoro mi naznani!“, dvoje čednih „Otročjih pesmic“ s spremljevanjem klavirja, mešani zbor „Vasujejo“; najbolj se mu je pa posrečila naivna pomladanska pesem „Trobentice“ s spremljevanjem klavirja. Tudi Mirk Vašilič iz Trsta obrača polagoma hrbet à capella skladbi; v tretji številki objavlja lično klavirsko „Romanco“. Med starejšimi sotrudniki najdemo tudi Josipa Pavčiča, kateri objavlja „Padale so cvetne sanje“, tenorski solospjev. Kar se tiče solospjevov, nismo ravno na slabem; imamo jih že lepo zbirko najboljše kvalitete, ali malo jih je, kateri se po svoji krasoti in hvaležnosti za pevca lahko primerjajo s Pavčičevo „Popadale so cvetne sanje“. Pavčič je fin muzik. — Med starejšimi se je oglasil še tudi St. Premrl in podal klavirski „Menuet“ in solospjev „Kedo je to“. Pesem bo imela uspeh samo, če se jo bo lepo prednašalo. Isto velja tudi o lepi „Ali več?“ urednika Kreka. Pevec, ki ima navado samo peti note, naj jo lepo pri miru pustiti. XII. letnik nam pa je predstavil tudi novega, nadarjenega muzika Emila Hochreiterja, ki je stopil popolnoma nepričakovano z že uglajenim zlogom med sotrudnike Zbornika kakor tudi priloge. Hochreiter je na Dunaju živeč Slovenec, vzrastel je med instrumentalno glasbo in je vsled tega tudi njej posvetil svojo pozornost. V zborniku objavlja tri čedne klavirske valčke in upam, da nas kmalu zopet seznanj s kakim delom. Poleg omenjenih skladateljev objavljajo še po en zbor Gröbning, Rožanc, Švikaršič, Kimovec in Jereb. Pevske zборе opozarjam na netežko, vendar zelo efektno Jerebovo „Jutro“. Tudi Hladnik se je zopet spomnil „Novih akordov“ ter objavil „Meditacijo“ za orgle. — Glasbeno-literarna priloga se je, kakor sem omenil, zopet razširila. Ni moj namen podrobneje se pečati s posameznimi odstavki, omenim naj le najvažnejše. Ljubiteljem cerkvene glasbe je ustregel Hochreiter, intimni prijatelj Sattnerjev, z vestno razpravo „Naša cerkvena glasba zadnjih let“. Poleg tega članka objavlja isti v tretjem zvezku tematično analizo kantate „Oljki“. Članek je imel namen seznaniti čitatelje tik pred koncertom Glasbene matice z muzikalno vrednostjo dela. Analiza je vestno izpeljana, da je pa to tematična analiza, pa ne uvidim. Najzanimivejša članka vsega letnika

sta gotovo Sattnerjev Moja „Assumptio“ in kritika N. A. ter Krekov „Postludij“: Nekoliko replike na Sattnerjeva izvajanja. Gre za vprašanje, ali naj se skladatelj nagne in ravna po okusu občinstva, kar zagovarja Sattner in tudi moderni dunajski operetni komponisti, ali se naj občinstvo dvigne do skladateljev, kar zagovarja Krek. Prav imata sicer oba, vsak s svojega stališča, vendar postane prav gotovo Sattner Krekovih nazorov, če bo tako napredoval, kakor je. Oba gospoda sta pa po mojem mnenju popolnoma pozabila na pravi vzrok velike razdalje med komponisti Krekove vrste in med občinstvom; skladatelji gotovo niso krivi, da stoji občinstvo tako nizko pod njimi, krivo je naše čudno koncertno delovanje, katero sili vedno v ospredje osebe, ne goji se pa zaradi stvari same. — Še dvoje razprav ima ta letnik: Gerbičevo „Čigav je napev — Barčica po morju plava“ in pa začetek moje razprave: „Kako sem poučeval petje“. Drugi zvezek je posvečen spominu Josipa Kocijančiča in obsega zanimive razprave o njegovem življenju in muzikalnem delovanju. Delo so si razdelili Janko Leban: „O 35letnici skladateljeve smrti“, dr. And. Ferjančič: „Spomin na Josipa Kocijančiča“, dr. G. Krek: „Josip Kocijančič — Ignaciju Gruntarju (pisma)“ in „Kocijančičevo glasbeno delo“. — Sicer pa je ostala književna priloga enaka kot prejšnja leta: pravična kritika slovenske glasbe, vestno poročilo glasbe vobče. *Dr. Kozina.*

Razpis literarnih nagrad.

V povzdigo slovenske beletristike razpisuje založništvo „Ljubljanskega zvona“ dve častni nagradi za najboljša pripovedna spisa.

1. Nagrada znaša 200 kron za najboljši pripovedni spis, ki obsegaj vsaj tri tiskane pole;

2. nagrada znaša 100 kron za pripovedni spis v obsegu **poldruga** pole Zvonove oblike.

Celotni rokopisi naj se pošljejo do 15. oktobra t. l. uredništvu „Ljubljanskega zvona“ z izrecno pripombo, da so konkurenčni spisi.

Glede snovi imajo pisatelji svobodne roke. Spisi se bodo presojali edinole z umetniškega stališča. Pisatelj, čigar spis dobi eno izmed literarnih nagrad in se natisne v „Lj. zvonu“, prejme vrhtega še običajni sotrudniški honorar.

Pisatelji naj priložijo svoja imena v zaprtem kuvertu, na katerem bodi za beležen naslov konkurenčnega spisa.

V Ljubljani, koncem junija 1914.

Za upravni odbor „Narodne tiskarne“

dr. Ivan Tavčar,
predsednik.

